

ALAIURI DOMNEȘTI

Ionel ZĂNESCU

Bogata colecție de documente feudale, interne și externe, și descrierile călătorilor străini (soli, curieri, negustori sau misionari) care au cutreierat Țările Române în decursul a trei secole de-a lungul epocii feudale, ne-au oferit bogate informații despre desfășurarea alaiurilor domnești.

Ceremoniile erau parăzi ce petreceau alaiurile atât în Moldova, cât și în Țara Românească, fiind prilejuate de anumite momente majore, cum ar fi urcarea pe tron a unui domnitor, sau cele legate de unele sărbători religioase. Din ultima categorie enumerăm: alaiurile de Crăciun, de Bobotează și de Sfânta Înviere; apoi alaiul de la Mitropolie, de Sf. Constantin și Elena, alaiul mergerii la Moși sau la Pantelimon, și nu în ultimul rând alaiul de Sf. Treime la mănăstirea Radu Vodă.

În timpul domnitorului Constantin Brâncoveanu (1688-1714), s-a instituit un alai ce s-a desfășurat numai pe timpul domniei sale, după ce a ctitorit biserica Sf. Gheorghe cel Nou. Alaiul avea loc de sărbătoarea Sf. Gheorghe, când se prăznuia hramul acestui locaș, prilej de petrecere pentru toți bucureștenii.

Cel mai important alai, era acela al venirii domnului de la Constantinopol cu investirea sultanului, după ce fusese în prealabil ales în țară. Bineînțeles că aceasta nu era regulă, de foarte multe ori, și mai ales în timpul domniilor fanariote, acest apanaj revenind sultanului și marelui vizir, fără consultarea boierilor români și a clerului.

În țară alegerea domnului se făcea la Mitropolie sau la Curtea Domnească, când tronul era vacant. Între cei dintâi alegători, se afla mitropolitul, episcopii, banul Olteniei, marii boieri, apoi urmau pârcălabii (primarii) orașelor Târgoviște, Câmpulung și Curtea de Argeș.

Unul dintre primele alaiuri de investire este descris de genovezul Franco Sivori, secretar al noului domn Petru Cercel (1583-1585). După ce caimacanii domnești anunțau venirea noului domn, boierii îl așteptau pe acesta fie la Giurgiu, fie la Oltenița, căci venirea de peste Dunăre se făcea în mod obișnuit prin Turtucaia. Până la trecerea fluviului, alaiul domnesc era însoțit de cadiul și „chehaia-bei” din Silistra. Petru Cercel era întâmpinat la Giurgiu de marele ban Mihail, având cu el 400 de călăreți care urmau să-l însoțească pe domn la București. De față erau și numeroși boieri și slujitori domnești, care întregeau alaiul domnului. Sivori descrie apoi ceremonia încoronării de la Curtea Domnească:

„Șezând Domnul în jelful său, sub baldachin,.....marele spătar turc, ce l-a însoțit, ținea o mică cuvântare boierilor și poporului adunat în Piața dinaintea palatului”.

Lui Matei Basarab i-a urmat în scaun fiul natural al lui Radu Șerban, Constantin Șerban Basarab zis Cârnuț (1654-1658). Noul domn a fost investit de către Poartă, care i-a trimis caftan și steag de domnie prin Terzi Mustafa-aga, ce va fi primit de vodă și boierii din București cu tot alaiul cuvenit.

„Istoria Țării Românești”, ca și relatările cronicarului Radu Popescu, aduc mărturii foarte concludente cum se făcea ungerea (învetirea) noului domn. Cronică ne spune: „Iar când au fost joi, Iunie 1, an 7162 (1654), eșit-au Constantin Vodă cu toți boierii și cu toate oștile înaintea steagului la podul Plumbuitei și acolo se împreună cu Aga Turcul și cu boierii și cu mare cinste intrară în Scaun în București”. Acolo „...cu cinste l-au petrecut până în casele domnești, după aceea l-au așezat la gazdă, rănduindu-i de toate ce-i trebuia și șezând la București până au gătit Constantin Vodă și haraciul, că-i era vremea și au trimis și plocioanele de domnie, deci iar cu cinste au trimis pe Turc cu daruri bune”.

Referitor la alaiul domnitorului nou învestit de Poarta Otomană, trebuie precizat că acela urma malul drept al Argeșului până în satul Radovan, unde la biserica satului avea loc un Te-Deum. A doua zi se ajungea la mănăstirea Negoești, ctitorie a lui Matei Basarab, iar de aici drumul continua până la mănăstirea Văcărești, unde mitropolitul și episcopii primeau pe noul domn cu evanghelia și cu crucea la ușa bisericii. Acolo se slujea un Te-Deum, iar vodă rămânea peste noapte la palatul egumenilor. Între timp se pregătea cortegiul și primirea în Capitală, la această manifestare participând reprezentanții tuturor categoriilor sociale, dar și un numeros public de rând. Până la domnia lui Vodă Hangerli, intrarea se făcea pe la podul Beilicului (Calea Șerban Vodă), ulterior punctul de primire fiind pe la Podul Mogoșoaiei. Pe tot parcursul cortegiului băteau clopotele de la toate bisericile până ce acesta sosea la biserica Curtea Veche. Intrarea în biserică era vestită de patru tunuri păstrate anume pentru astfel de festivități. Urma intrarea domnului în palatul voievodal în sunetele muzicilor turcești.

Palatul de la Curtea Veche nu a fost singura reședință a domnitorilor munteni. Mănăstirile Radu Vodă și Mihai Vodă, palatul de pe Podul Mogoșoaiei aparținând familiei Lahovari și apoi Ghica, casele Golescu, au fost tot atâtea reședințe vremelnice sau de durată pentru a adăposti pe domn și curtea sa.

De obicei în sala tronului i se citea Domnului de către capugiul turc firmanul împărătesc; apoi firmanul se citea și în românește de către postelnicul cel mare, în sunetul tunurilor, al meterhanelii (muzică turcească) și al urărilor ciaușilor.

Odată ce solemnitatea era isprăvită urma închinarea boierilor și împărțirea caftanelor și posturilor. După o săptămână de la instalare domnul oferea un mare ospăț în sunetele meterhanelei și a chindiilor. Această denumire de „chindii” provenea de la tobele mari ale muzicii. Cum Vodă se așeza la masă la 12 ceasuri din zi (sau 7 ceasuri turcești), a rămas numirea tobelor de „chindie”, adică „vremea prânzului”.

Au fost și cazuri fortuite când domnul era ales în grabă, cum s-a întâmplat cu Constantin Brâncoveanu. Cronică lui Radu Popescu grăiește în felul următor, despre ruga boierilor către Constantin Brâncoveanu: „Ne rugăm nu lăsa feara să intre alți oameni, sau răi sau nebuni, să o strice, ci fii!. Și-l luară de mâini și-l împingea de spate și fiind acoloa și un capegiu împărătesc pentru trebi împărătești, îl duseră și pre el la mitropolie; și aduseră caftan al împăratului de au citi molitvele de domnie și au mers de i-au sărutat mâna, zicându-i mulți ani”. Și Radu Popescu adăugă un amănunt: că noul voievod a pus pe toți boierii să jure „pă evanghelie că-i vor fi cu dreptate și că

nu-l vor părăsi orice primejdie i-ar veni asupra lor". Asemenea jurământ a fost întărit cu zăpă. Ceremonia intrării în divanul cel mare de la Curtea Domnească și urcarea în scaunul domnesc a fost măreață și cu mare pompă; „și cu tunurile dând, mare veselie în toată politia s-au făcut, dă domnie noao”, scrie cronică. Și spre a dovedi că va fi domn harnic în toate, Brâncoveanu a mers îndată „în spătăria cea mică cu stele și au chemat grămăticul grecesc, logofătul domnesc, azagiu turcesc și au început a învăța cărți a scrie”, anunțând că a luat domnia și va fi cu credință.

Se organizau alaiuri, puține la număr, și cu prilejul reinvestirii unui domn. În 1703, Constantin Brâncoveanu povestea prin însăși pana sa cum a avut loc reinvestirea sa în domnie: „*Aprilie 13 deni, joi, în sărbători, au venit aga de la împărăție, cu hatîșerif și caftan de domnie cum că nu s-au dat în toată viața noastră. Și dupe ce s-au făcut ostfeștania cu sobor, după obicei, și dupe ce au ascultat și sfânta liturghie, împreună cu toată boierimea, i negustori i slujitori au ieșit înaintea agăi, cu mare alai, de l-au adus până în divan. Unde după cititul hatîșerifului, și dupe ce noi am îmbrăcat caftanul împărătesc, s-au îmbrăcat și toți boiari cu 27 de caftane*”.

Cu prilejul întronării domnilor fanarioți în Țările Române (din 1711 în Moldova și respectiv 1716 în Țara Românească), vedem că se petrec obiceiuri noi în ceremonialul investiturii. Până atunci alaiurile treceau numai pe ulițele Bucureștilor sau Iașului; de atunci înainte însă, alaiurile petrecute la Țarigrad vor întrece pe cele din București și Iași. Încoronarea făcută la Constantinopol nu diferea cu nimic cu cele făcute cu ocazia numirii pașalelor și al marilor viziri.

Ubicini și Vaillant în lucrările lor „*Provinces danubiennes*” și respectiv „*La Roumanie*”, ne descriu cu lux de amănunte aceste ceremonii de investire. Iată ce ne spune Ubicini: „*Îndată ce un fanariot era ridicat la domnia Moldaviei sau a Țării Românești, marele vizir din Constantinopol îmbrăca pe noul Domn cu caftan (manta de mare onoare) mergând la biserica grecească întregul Divan cu noul Domn călare...apoi venea ceremonia ungerii unt-de-lemnului sfințit și în urmă li se da titlu de Prinți și se intona Domnie salvum*”. După ce Patriarhul îi binecuvânta, noii voievozi plecau la palatele lor, unde după trei zile sosea un Agă de ieniceri care le aducea Diploma Sandjacului pe care o săruta și el și noul domn. Apoi, voievodul cu cei 12 boieri divaniți, trecea în Seraiul împărătesc unde îmbrăca caftanul de domnie, iar boierii pe cele ce le confereau dreptul de a face parte din Divanul țării. Urma deplasarea într-o altă curte unde domnul gusta din supa ienicerilor, semn că sunt înscriși printre generalii acestui corp de armată. Urma sala de recepție unde li se punea cuca, după care marele portar al dragomanului îl conducea pe domn în fața Sultanului. După depunerea jurământului de credință față de Înalta Poartă, voievozii sărutau pulpana mantiei Sultanului și se retrăgeau de-a-ndăratelea, salutând de trei ori pe toți sfeșnicii Porții, care nu le răspundeau decât printr-un mic surâs, gest destul de rar. Ajunși până la ușă cu capetele plecate, cu brațele încrucișate la piept, păraseau palatul Sultanului, încheind astfel o formalitate ridicolă și umilă, dacă nu rușinoasă.

Noii domni mai puteau sta la Constantinopol până în 30 de zile, timp în care se ținea divan și de cele mai multe ori, nelipsind listele cu proscricțiuni asupra dușmanilor din țară.

Drumul spre capitală era un adevărat cortegiu la care participau deopotrivă turci și români. Acesta era deschis de două regimente turcești urmate de dorobanți români, călărași, lipcani (curieri), albanezi cu fustanele, boieri fanarioți și o sumă de ciauși care strigau „ura”, de câte ori vodă descăleca sau încăleca.

Alaiul cuprindea numeroși ofițeri și demnitari turci, ei având rolul de a-l însoți și instala pe noul domn. Drumul către capitală dura în jur de 18 zile.

În comparație cu domniile pământene, noii fanarioți pretindeau ca la intrarea în capitală să fie așteptați de întreaga boierime, dar și de întregul norod al capitalei.

Avem și situații când noul domn fanariot nu venea direct de la Constantinopol, ci de la Iași, unde între timp fusese domnul Moldovei, cum este cazul primului domn fanariot din Valahia, Nicolae Mavrocordat. Sosit de la Iași cu întreg alaiul, el va fi primit la Colentina de către boierii munteni așezați în ordinea rangului lor. De acolo suita s-a pus în mișcare spre a aduce pe primul domn fanariot pe tronul Basarabilor la 10 februarie 1716 în palatul voievodal de la Curtea Veche. Ungerea cu mir a noului venit a avut loc la biserica de jos a Curții sau biserica Buna Vestire, ctitorie a lui Mircea Ciobanul și Pătrașcu cel Bun. Trebuie menționat faptul că toți domnii munteni, inclusiv Gheorghe Bibescu (1842-1848) au fost miruiți în acest lăcaș de cult. La ieșirea din biserică noul domn era nevoit să calce pe covorul roșu din sângele curs de la doi berbeci tăiați special acolo, în semn că acesta se putea aștepta și la eventuale războaie.

Același Ubicini, martor la ceremonie, spunea: „*Intrarea Hospodarului în București seamănă cu o intrare triumfală; restul trupelor ce mai rămăseseră: cazaci, dorobanți și vânători deschideau cortegiul. În cap era mare Agă călare pe un cal, frumos echipat. Aga purta giubeaua și ișlicul de samur, apoi veneau călărașii, tufedjii, seimenii și poterașii, formând garda de onoare a Marelui Spătar*”. Urmau negustorii, boierii de ranguri diferite, călăreți și pompieri, apoi beizadelele lui Mavrocordat și în sfârșit turcii. Vodă Nicolae, călare pe un cal dăruit de sultan, era înconjurat de ciauși și de ofițeri ce purtau stindardele țării cu Sfântul Gheorghe și Sfinții Constantin și Elena. Erau, de asemenea, etalate însemnele prințești și Sanjacul împărătesc (tuiul sau steagul de investitură) cu cele trei cozi de cal. Alaiul era încheiat de garda călare, ofițeri și în fine meterhanelele (muzicile turcești) ale sultanului. Întregul alai avea un efect mareț, la sunetele muzicii adăugându-se și dangătul clopotelor bisericilor.

Ajunși la Curtea domnească, domnul intra fie în Mitropolie, fie în biserica palatului, unde primea Sf. Mir, dacă nu a fost uns în prealabil de patriarhul de la Constantinopol. În sala tronului, marii boieri ocupau câte un loc, după care Divan efendi (secretarul) citea Hâtșeriful Sultanului. Urma și citirea lui în românește, după care ofițerul turc, special desemnat, îmbrăca pe domn cu mantaua domnească (un caftan împodobit cu hermină). La rândul său domnul dăruia ofițerului o manta îmblănită cu hermină, iar secretarul primea numai un caftan de postav. După întreaga procesiune, toată ziua se petrecea cu mâncare și băutură, în sunetele muzicii românești și turcești.

*

*

*

Ziua Nașterii, ca și Învierea Domnului Nostru Isus Christos, se prăznuiau înainte vreme cu mare fast. Iată, după documentele din timpul lui Grigore Ghica (1822-1828),

primul domn pământean după evenimentele de la 1821, cum se desfășurau aceste serbări. Alaiul de Crăciun, spre exemplu, se aseamăna în multe privințe cu alaiurile de Înviere și Bobotează.

Ceremonia începea cu marele Agă, aflat călare, urmat în deaproape de am ploaiații săi. După aceștia veneau podarii (saperi), purtând pe umeri topoare și câte o bardă, sau teslă la brâu. Urmau arnăuții și corpul fustașilor, cu căpeteniile lor; apoi, seimenii (pedestrimea română) și corpul lipcanilor (curierii). Ciohodarii domnești (garda palatului domnesc), ținuti pe cheltuiala statului, erau îmbrăcați în postav roșu cu ceaprazuri galbene și cu dulame căptușite. Pe cap purtau ișlicuri mari de blană și în picioare cizme galbene. După aceștia urmau veliții boieri călări și dregătorii (miniștrii). Boierii purtau giubele roșii și gugiumane de samur negru cu fundul roșu, ei fiind din categoria boierilor în slujbe (boieri halea). Cei ce nu se aflau în activitate (boieri paia), purtau giubele măslinii și gugiumane cu fundul verde.

Venea rândul lui Vodă, călare și îmbrăcat în haine scumpe. Ceea ce-l deosebea de marii boieri era faptul că Domnul și cei din familia sa purtau gabenete albe, pelerine de samur cu ceaprazuri de aur și gugiumane cu fundul alb. Domnitorul, ca de fapt și boierii, purta la brâu un hanger. Boierii aflați în slujbe purtau la brâu și o călimară de argint suflată cu aur.

Nici harnașamentul calului lui Vodă nu lăsa de dorit: catifea vișinie cusută cu flori de aur, hamuri bătute cu pietre prețioase, etc.

După domnitor urmau cei doi spătari, unul ținând săgețile, topuzul și sabia, iar cel de-al doilea, ducea cuca domnească căptușită cu mătase. Beizadelele erau tot pe cai împodobii; le urmau steagurile domnești și corpul cătanelor. Alaiul era încheiat de marele hatman, urmat de breslele meșteșugărești și trupa tulumbagiilor (pompierei).

Odată sosit la Mitropolie, domnul era primit de mitropolit și de înaltul cler, urmând a se desfășura slujba Învierii Domnului. După oficiere, domnul și o parte a alaiului, se întorcea la Palatul domnesc situat pe Podul Mogoșoaiei, vis-a vis de Palatul Telefoanelor de astăzi.

Boierii, după sărutul mâinii, erau tratați de domn cu dulcețuri, șerbeturi, cafele, ciubuce și narghilele. La masa de Crăciun, caltaboșul era prima gustare, după care urmau sarmalele, purcel pe varză la cuptor, apoi dulciurile. Nelipsite erau sarailia și halvaua turcească. Urmau cafeaua și tutunul, vinul și alte băuturi fiind la mare cinste.

Legat de ceremonia și sărutul mâinii, trebuie arătat faptul că acest obicei a dăinuit în Muntenia până în timpul domniei lui Alexandru Ghica, când el a fost desființat, printr-un decret domnesc, datat 1834.

Prima serbare a Sfintei Boboteze în Valahia este consemnată în anul 1660, în timpul domniei lui Gheorghe Ghica. Documentele și cronicarii consemnează pe larg întreaga procesiune, căreia i se acorda cea mai mare grijă, începând cu cea de la Curtea domnească și terminând cu momentul în care domnitorul Ghica, cu însoțitorii săi, porneau prin București și împărțeau ajutoare la cei săraci.

Festivitățile începeau la Curtea domnească, prin grija lui Vel Aga, când domnul era îmbrăcat pentru Sfânta zi a Bobotezei. Actul se derula în spătarie și apoi în sala

divanului. Peste hainele zilnice pe care le purta domnul se punea haina cea împărătească, cunoscută sub numele de cabaniță (caftan), iar vel spătarul îi înmâna sabia și buzduganul. La rândul său, vel vistierul îi așeza pe cap cuca domnească. Însoțit de marii boieri, Alexandru Ghica mergea la slujba ce se desfășura la biserica Buna Vestire, de lângă Curtea Domnească. Se pleca apoi, cu întreg alaiul format, pe ulița Ișlicari (astăzi Franceză) și se ajungea pe malul stâng al Dâmboviței, în zona fostei Operete. Aici avea loc sfințirea apei și aruncarea crucii în apă. Alaiul, de data aceasta, se întorcea pe cheiul Dâmboviței și prin ulița Căldărari și ajungea la Palatul domnesc. Masa era dată în divanul cel mic pe cheltuiala visteriei, la ea participând toți boierii până la rangul de vel logofăt. Pe rând, mitropolitul, apoi domnul, făceau orații pentru slava lui Dumnezeu, pentru biruința sultanului, pentru sănătatea și bunăstarea tuturor. Urmau salvele de tun și cântecele tarafului de lăutari și a meterhanelei palatului. Boierii, după ce serveau câte un pahar de vin oferit de paharnic, mergeau de sărutau mâna domnitorului și a-i face urări de sănătate și lungă domnie. Față de alte sărbători, de Bobotează nu se organiza nici un ospăț, invitații primind doar cafele și ciubuce. Odată zaiafetul terminat, cei de față mergeau la casele lor, iar domnul pleca în oraș, pe jos, să împartă daruri și ajutoare săracilor din mahalale.

În Moldova, la Iași, sărbătorile religioase se derulau aproape identic cu cele din Muntenia.

În cele ce urmează, vom urmări cum se prăznuia Sf. Înviere în capitala domnitorilor moldoveni. Spre deosebire de Muntenia, cel ce se ocupa de organizarea întregii procesiuni, era marele logofăt.

La a doua cântare din noapte, domnul însoțit de mitropolit, cler și boieri, și după ce au primit lumina, toți cu lumânările aprinse, trec prin biserică pentru a asista la Sfânta slujbă. Spre ziuă, alaiul pornește pe „ulița dreaptă” și trecând pe sub Poarta de sub turn, se ajungea la Curtea Domnească. În fruntea alaiului se aflau călăreții cu căciuli de astrahan, ținute cu steluțe de argint; după ei, pedestrașii, apoi de o parte și de alta, toată boierimea Moldovei îmbrăcată ce cele mai scumpe haine de mătase și cu blănuri de sobol. În mijlocul lor înainta măreț domnitorul, însoțit de beizadele și rădvanul doamnei tras de opt cai și însoțit de vornicei. Domnul, călare, era împodobit cu sersamuri în fire de aur, cu frâul, șeaua, scările și zăbala bătute numai în pietre scumpe. Pe cap, Vodă purta un comănac cu cinci nestemate, mari cât alunele, iar în mijlocul lor un bulgăre de smarald. Haina, din cea mai scumpă purpură, era țesută în urzeală de aur, împlănită cu vulpe albastră și zibelină, pe care străluceau nenumărate briliante. Această mantie era încheiată de sus până jos numai în copci cu nasturi de rubine și safir.

În sunetele meterhanelei, a surlilor și cimpoaielor, dar și al zgomotului produs de bombarde, alaiul domnesc intra în curte, unde călărășii și pedestriimea îl întâmpinau cu urarea: „*Christos a înviat*”.

În sala Spătăriei era așezată „masa cea mare”, încărcată cu ouă roșii, cofeturi, șerbeturi, chisele cu tutun și multe bunătăți. Nu lipsea friptura de miel și pastrama friptă, alături ne numeroase soiuri de vin. Domnul ciocnea ouă roșii cu toți cei de față, având pentru fiecare câte o vorbă bună; apoi se mânca și se bea întreaga zi de Paști.

Una dintre cele mai mari sărbători la români este ziua de Sf. Constantin și Elena. Cu această ocazie, la Mitropolia din București, se desfășurau slujbe, iar sărbătoarea se încheia pe câmpia Filaretului. În ajun de Sf. Constantin și Elena, la vremea vecerniei, după prânz, domnitorul mergea la Mitropolie unde avea loc slujba religioasă, după care, însoțit de masalagii (țigani cu torțe sau masale) se întorcea la palat.

A doua zi, cu ocazia praznicului, alaiul pornea de la palatul voievodal și se deplasa pe dealul Mitropoliei, pentru a asista la slujbă.

După liturghie, domnul se întorcea la palat, iar boierii în frunte cu mitropolitul, luau dejunul în salonul cel mare din câmpia Filaretului, ridicat pe patru cișmele de către mitropolitul Dosoftei. Tradiția spune că cișmelele, scara de acces și întreg salonul erau frumos împodobite cu sculpturi și garnituri de flori în marmură. Deasupra cișmelelor, sub salon, erau sculptate în plăci de marmură cele 12 zodii ale anului.

Vestita procesiune a sărbătorii Sfintei Treimi, patroana mănăstirii Radu Vodă, aflată pe colina de lângă râul Dâmbovița, se făcea cu aceeași pompă ca și celelalte alaiuri.

De data aceasta Sfânta liturghie, se desfășura în curtea mănăstirii, unde pe sub salcâmi mari, se așezau covoare, rogojini și perne pentru îngenunchiere. După slujba ținută de mitropolit și de episcopii de Argeș și Buzău, toți participanții mergeau la chioșcul aflat mai în aval pe Dâmbovița, unde domnitorul și boierimea serveau dulceață, cafele, votcă și ciubeuce.

De Sf. Pantelimon, la mănăstirea cu același nume se organiza în ajun și ziua sărbătorii o altă procesiune. Alaiul, avându-l în frunte pe domnitor, pornea de pe Podul Mogoșoaiei, trecea pe la Curtea Veche, înainta pe la Podul Târgului de afară (Calea Moșilor) și de aici în câmpia Pantelimonului, unde se afla mănăstirea.

După liturghia de la biserică, oficiată de mitropolit și cler, lumea mergea pe culmea dealului unde se afla chioșcul de la cișmea. Poporul umplea întreaga câmpie și pădurea Pantelimonului, șezând fiecare cu familia sa la masă. Pe la apusul soarelui, domnul, mitropolitul și boierimea se retrăgeau în capitală transportați în trăsură, carete mari și butci pe arcuri de curea.

În sfârșit, pelerinul rus Ipolit Vășenski, ne descrie o întreagă ceremonie de fast oriental-bizantin, ce avea loc la biserica mănăstirii Sf. Gheorghe, în vremea prea măritului Constantin Brâncoveanu. Pelerinul este impresionat mai puțin de alaiul domnesc, în schimb, bogata îmbrăcăminte îl fascinează în mod deosebit. El ne spune: „*Și de asemenea a venit Io Constantin Basarab, voevodul și gospodarul muntean și-ai lui trei fii și marii boieri, de care s-a umplut biserica...Boierimea e îmbrăcată tot în aur, iar voevodul în samure azurii. Pe prea sfințiți, îmbrăcăminte era din aur cu pietre scumpe și cu mărgăritare...*”. Este descris apoi ospățul oferit de domnitor chiar în clădirile mănăstirii Sf. Gheorghe Nou.

În concluzie, putem afirma că în evul mediu românesc, cu toate vicisitudinile prin care a trecut poporul acestor locuri, se mai găseau timp și resurse pentru cinstirea domnilor și a sărbătorilor religioase, prilej de smerenie și credință, dar și de petrecere.

Bibliografie

1. Florian Georgescu, Paul I. Cernovodeanu, Ioana Cristache Panait – *Documente privind istoria orașului București*, S.C.R., Muzeul de istorie al orașului București, 1960
2. George Potra – *Documente privitoare la istoria orașului București (1594-1821; 1821-1848)*, Editura Academiei R.P.R., București, 1962.
3. x x x – *Istoria orașului București*, vol. I, București, 1965
4. C.C. Giurescu – *Istoria Bucureștilor*, București, 1966
5. Gheorghe Crutcescu – *Podul Mogoșoaiei*, Ed. Meridiane, București, 1986.
6. Popescu-Lumină – *Bucureștii din trecut și de astăzi*, București, 1935.
7. George Potra – *Din Bucureștii de ieri*, Ed. științifică și enciclopedică, vol. I-II, București, 1990
8. Panait I. Panait, Aristide Ștefănescu – *Muzeul Curtea Veche*, București, 1990
9. Dumitru Almaș, Panait I. Panait – *Curtea Veche din București*, Ed. pentru turism, București, 1974
10. Corina Nicolescu – *Case, conace și palate vechi românești*, București, 1979.
11. Paul Cernovodeanu – *Bucureștii descriși de călători străini*, manuscris, M.M.B., vol. I-II.
12. Teodor Holban – *Călători străini despre orașul București*, Indreptarea XIX, 1936.
13. Nicolae Iorga – *Istoria Bucureștilor*, București, 1937.
14. V.A. Urechia – *Istoria românilor*, Tom XI.
15. Anton Maria Del Chiaro Fiorentino – *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia*, Ed. N. Iorga, București, 1914.

SUMMARY

Princely Cortèges

The rich feudal internal and external documents and the descriptions left by foreign travelers (messengers, couriers, merchants, missionaries) who have wondered through the Romanian area for three centuries, during the feudal age, left us rich informations about the compenence of the princely cortèges.

Parades accompanied the suites, in Wallachia and Moldavia as well, on occasion of several major events, such as the enthronement of a new ruler or various religious feasts.

The present paper deals with cortèges linked to investiture ceremonies in Moldavia and Wallachia, and with cortèges organized in other different circumstances: holidays like Christmas, the Epiphany, the Ascension, processions dedicated to the Holy Emperors, by the Metropolitan Orthodox Church, parades at fairs, organized throughout the Pantelimon outskirts; least, but not least, the procession organized in honour of the Holy Trinity by the priests of the Radu Vodă church in Bucharest.

The conclusion was drawn that, throughout the Middle Ages, and in spite of all vicissitudes, the people have found time and resources for ceremonies, be they religious or not, finding occasions for piety and also for entertainment.

Alexandru Ghica, domn (1836–1842)
și caimacan (1854–1858)

CONSTANTIN BRÂNCOVEANU. 1688–1714
D-NE AL ȚĂRI ROMÂNIEI
după Del Chiaro (sec. al XVIII-lea)

C-tin Brâncoveanu (1688–1714) litografie
după Del Chiaro, sec. 18

Domnitorul Hangerli care a schimbat venirea alaiului Domnesc

Prinț moldovean; autori I.B. Hilair și L.M. Halbou, aqua forte, sec. 19

Nicolae Vodă Mavrogheni (1786–1789) plimbându-se într-o trăsură și alaiul care-l însoțea – litografie, sec. 19